

SZILY JÁNOS
EGYHÁZMEGYEI GYŰJTEMÉNY ÉS
LÁTOGATÓKÖZPONT

Egyházmegyei Levéltár

H-9700 Szombathely, Szily János u. 2.

Tel: 94/506-996

E-mail: leveltar@martinus.hu

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

„Az Úr irgalma, hogy nem veszünk el.”
A Szombathelyi Egyházmegye második világháborús kárjelentései 1944-1948.
című forráskiadványról

A kiadvány adatai:

„Az Úr irgalma, hogy nem veszünk el.” A Szombathelyi Egyházmegye második világháborús kárjelentései 1944-1948. Szerk. RÉTFALVI BALÁZS – TANGL BALÁZS. Martinus Kiadó, Szombathely, 2017. 560. (Géfin Gyula Kiskönyvtár 4.)

HU ISBN 978-615-5091-47-6, HU ISSN 2064-5945

A könyv kiadását támogatta a Nemzeti Kulturális Alap és a Szombathelyi Egyházmegye.

A kiadvány tartalma:

A forráskiadvány egy 24 oldalas, bevezető tanulmánnyal kezdődik Tangl Balázs tollából. A tanulmány részletes áttekintést ad a téma historiográfiájáról, ismerteti a Szombathelyi Egyházmegye területén zajlott harcokat és bemutatja a kiadásra kerülő forrásokat.

Ezt a püspöki körlevelek és köriratok, majd a bombázásokról készült kárjelentések követik, amelyeket még a háború alatt küldtek be a püspökségre.

Ezután közel 400 oldalon keresztül a háború után írott jelentések következnek. Kovács Sándor püspök felhívására először 1945. nyár elején kellett az egyházmegyei papságnak jelentést benyújtania a háborús károkról, majd pedig 1945 év végén, 1946 elején készült egy második összeírás Mindszenty József esztergomi érsek körlevele nyomán a párizsi béketárgyalások előkészítésének keretében.

A háborús kárjelentések sorát végül azok az összefoglaló jelentések zárják a kötetben, amelyeket szintén a békeszerződés jóvátételi tárgyalásaihoz igyekezett összegyűjteni a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1946 elején.

A kiadványban kiegészítő forrásközlések is szerepelnek az egyházmegye háborús történetének kiemelt témaival kapcsolatban: a szombathelyi székesegyház és a celldömölki kegytemplom bombakárairól, a világháború papi áldozatairól, és Mikes János c. érsek haláláról.

A források értelmezéséhez 360 lábjegyzet készült, továbbá ajánló bibliográfia, fogalommagyarázat, hely-, és névmutató is segíti az olvasókat. A kötetet 14 kép is gazdagítja.

A kiadvány forrásértéke:

A Szombathelyi Egyházmegyei Levéltárban őrzött iratanyag a maga nemében egyedülálló dokumentációt jelent a II. világháború Vas és Zala megyei eseményeiről.

A források alapján mindenekelőtt az egyház által elszenvedett háborús károkról alkothatunk részletes képet, így az épületek állapotáról (templomok, plébániák, egyházi iskolák), az ingóságok (kegytárgyak, ruhaneműk, bútorok, használati tárgyak), az anyakönyvek és a plébániai iratok, a termények és az állatállomány veszteségeiről.

A források jelentőségét külön emeli, hogy a püspöki körlevelekben megfogalmazott elvárásoknak megfelelően kitérnek az egyes plébániák civil lakossága által elszenvedett anyagi és erkölcsi károkra is. Számos esetben ráadásul az egyházmegyei hatóság által kért adatokon túl a plébánosok a háborús hónapok mindennapi életéről, a harci eseményekről, a háborút követő átalakulás kezdeteiről (az alakuló politikai viszonyokról, a földosztásról) is szolgáltatnak adatokat.

A forráskiadvány ezáltal Vas és Zala megye helytörténetírásának fontos kiadványa, amelyet haszonnal forgathatnak majd a helytörténeti kutatók, továbbá jól illeszkedik a más egyházmegyéek által már megjelentetett hasonló kiadványok sorába.

A kárjelentések nem pusztán helytörténeti jelentőséggel bíró adattárat jelentenek, hanem fontos gazdaság- és társadalomtörténeti aspektusokat is tartalmaznak, nagyban hozzájárulva ahhoz, hogy jobban megértsük a háború és a szovjet megszállás magyarországi természetét.

Rétfalvi Balázs
levéltárvezető

Szombathely, 2017. október 26.